

Сучасні проблеми системи соціального захисту населення у контексті європейської інтеграції

Розглянуто досвід Польщі щодо регіональної соціальної політики. Запропоновано організаційно-економічні підходи щодо організації соціальної допомоги.

Ключові слова: соціальний захист, соціальна допомога, соціальна політика.

Вступ. Як і в багатьох інших соціально-політично-економічних питаннях ПНР, тодішні соціальні заходи (відомі сьогодні як неурядовий сектор – третій сектор економіки) регулювалися партійно-політичним управлінським апаратом, призводячи до звичайного звиродніння, спричиненого виконанням центральних директив без участі місцевих громад. Проте, певною мірою, вдалося тоді продовжити формування суспільних груп завдяки інтеграційній діяльності, яка є носієм демократизації суспільного життя, збереження традицій європейської християнської культури, згуртування місцевого населення з метою виконання місцевих / регіональних планів та ініціатив. Історичні події, без сумніву, створили сучасну модель збалансованої соціальної допомоги, з залученням центральних органів влади, місцевого самоврядування та неурядових організацій. Без сумніву, тільки такий поділ гілок влади щодо надання соціальної допомоги має позитивний вплив на покращення соціального статусу людей, які перебувають за межею бідності, запобігає утворенню соціальної ізоляції і постійно стимулює застосування профілактичних заходів в віддалених та малорозвинених регіонах у сучасному «постмодерному» суспільстві.

Слід зазначити, що із зростанням процесу демократизації суспільства в Польщі після 1989 р., поступово почали збільшуватися повноваження громадських організацій щодо виконання завдань, поставлених перед центральними та місцевими органами влади щодо надання допомоги особам, які перебувають у важкому матеріальному становищі, або можуть опинитися у важкому матеріальному становищі як результат трансформації суспільства.

Тому, найважливішим завданням є вирішення тих питань, які викликають інтерес, суперечки, або які заслуговують на підтримку зі сторони свідоміших, альтруїстичних, часто багатших верств населення по відношенню до людей, на яких негативно вплинула доля, які перебувають

© В. Вежбенец, І. Томас, 2014.

в несприятливих природних умовах, у зоні стихійного лиха, які зазнали системних перетворень, організованої злочинності, що є результатом біодістності та соціальної ізоляції.

1. Правове врегулювання. Свобода дій, а отже, свобода створення добровільних організацій і їх діяльність гарантуються Конституцією РП від 02.04.1997, де як правило, в Розділі II, ст. 58, йдеться про свободу, права і обов'язки людини і громадянина; крім того, Конституція РП в ст. 12 гарантує свободу створення та функціонування профспілок, соціально-професійних організацій фермерів, товариств, громадських рухів, інших громадських об'єднань і фондів.

Для підтвердження принципів демократії в Польщі використовується принцип субсидіарності. В Конституції РП містяться також положення про принцип субсидіарності, який є важливим, з точки зору, функціонування неурядових організацій. Цей принцип згадується вже у вступній частині Конституції РП: «Ми встановлюємо Конституцію Польщі як основний закон для держави, заснований на повазі свободи і справедливості, співробітництві органів влади, суспільному діалозі та принципі субсидіарності, який збільшує повноваження громадян та їх об'єднань» [1].

Принцип субсидіарності стосується як християнської соціальної доктрини, так і ліберальної філософії. Принцип субсидіарності є одним з наріжних каменів діяльності Європейського Союзу. Іншими словами, цей принцип визначається таким чином, що людина як соціальна істота, несе відповідальність за свої дії і готова до проведення спільних дій в суспільстві. Слід вирішувати проблеми і приймати рішення на найбільш наближеному до громадян рівні: індивіду, сім'ї, товариства, на місцевому, обласному та державному рівнях, і якщо необхідно – на рівні міжнародного співтовариства. Вищі органи влади повинні долучитися до вирішення проблем тільки у тому випадку, якщо не має можливості ефективно їх вирішити на нижчому рівні і їх діяльність повинна базуватися на «допомозі для самопомоги».

Принцип субсидіарності не обмежується тільки ланкою: держава – суспільство – громадяни суспільства. Цей принцип однаковою мірою стосується всіх громадських організацій, профспілок і товариств, а також відносин між місцевим самоврядуванням та місцевою громадою.

Відповідно до положень Закону, виготовлення суспільних благ – діяльність, яка характеризується спільним використанням їх різними суб'єктами діяльності, яка здійснюється неурядовими організаціями у сфері суспільних завдань, визначених у цьому ж Законі [2]. Неурядовими організаціями вважаються наступні:

- організації, які самостійно вирішують питання фінансування, згідно Закону про державне фінансування;
- організації, які не ставлять за мету одержання прибутків;
- юридичні особи або організації, які не мають статусу юридичної особи, котрим окремий Закон надає правовий статус, в тому числі, фонди та товариства, з урахуванням положень пункту 4, а саме: (політичних партій, профспілок та організацій роботодавців, асоціацій, фондів, створених політичними партіями).

Виготовленням суспільних благ в РП можуть займатися також:

- юридичні особи та установи, що діють на основі положень про відносини держави до католицької церкви в Республіці Польща, про відносини держави до інших церков і релігійних об'єднань, про гарантії свободи совісті і віросповідання, якщо їх статутні цілі включають виготовлення соціальних благ;
- об'єднання органів місцевого самоврядування;
- соціальні об'єднання;
- акціонерні товариства та товариства з обмеженою відповідальністю, а також спортивні секції, які є товариствами, що функціонують відповідно до положень Закону від 25.06.2010 р. про спорт, які не працюють з метою одержання прибутку або призначають весь дохід для реалізації статутних цілей і не визначають розподіл прибутку між своїми акціонерами, акціонерами і працівниками.

Крім того, Закон про соціальну допомогу від 2004 р. визначає також завдання, які мають важливе значення для надання організованої соціальної допомоги, а саме:

- надання соціальної допомоги сім'ям і окремим категоріям людей, які перебувають у важкому матеріальному становищі і створення рівних можливостей для цих сімей та окремих осіб;
- підтримка сімей та системи виховання;
- діяльність, спрямована на реформування ринку праці та вирішення питань працевлаштування людей, яким загрожує соціальна ізоляція;
- ведення благодійної діяльності;
- збереження і розповсюдження національних традицій, розвиток польської національної свідомості, підтримка громадської та культурної самобутності;
- захист національних меншин та етнічних груп і регіональних мов (мов меншин);
- розвиток охорони здоров'я;

- захист людей з обмеженими можливостями;
- сприяння зайнятості та захист людей, яким загрожує безробіття, або які є безробітними;
- забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- соціальний захист людей пенсійного віку;
- проведення заходів, що сприяють економічному розвитку, розвитку підприємництва;
- використання та розвиток інноваційних технологій та винаходів і практичне застосування новітніх технологій в економіці;
- розвиток місцевих громад;
- розвиток науки, вищої освіти навчання і виховання;
- організація оздоровлення і відпочинку дітей та молоді;
- розвиток культури, мистецтва, охорона культурного та національного надбання;
- розвиток фізичної культури і спорту;
- охорона флори і фауни та захист природної спадщини;
- розвиток туризму і краєзнавства;
- підтримання громадського порядку і громадської безпеки;
- підтримання обороноздатності країни та безпеки Збройних Сил Республіки Польща;
- захист прав людини та громадянських свобод, розвиток демократичних свобод;
- надання допомоги та захист населення;
- надання допомоги особам, які постраждали внаслідок катастроф, стихійних лих, збройних конфліктів в країні та за її межами;
- розвиток руху захисту прав споживачів;
- розвиток європейської інтеграції і співпраці з іншими країнами;
- розвиток волонтерської діяльності;
- надання допомоги полякам, що проживають за кордоном;
- надання допомоги ветеранам та репресованим особам;
- промоція РП за кордоном;
- підтримка сім'ї, материнства, батьківства, захист прав дитини;
- профілактика наркоманії та соціальних патологій [3].

Надзвичайно важливим є той факт, що вищезгаданий закон регулює також фінансування і діяльність спеціальних установ, у тому числі установ, що забезпечують цілодобовий догляд за особами з обмеженими можливостями, за людьми з хронічними захворюваннями або за літніми людьми. Цей закон регулює діяльність центру соціальної інтеграції, центрів соціального забезпечення, центрів по

догляду за дітьми та регіональних опікунсько-терапевтичних центрів, визначених в положеннях про підтримку сім'ї та системі виховання; крім того, діяльність шкіл і громадських закладів визначається Законом від 07.09.1991 р. про систему освіти та негромадські установи охорони здоров'я.

Відповідаючи очікуванням суспільства, прийнято пакет документів, які полегшують діяльність організацій по виготовленню соціальних благ. Згідно окремих положень, ці організації звільняються від:

- податку на прибуток з юридичних осіб;
- податку на нерухомість;
- податку на цивільно-правову діяльність;
- гербового збору,
- судового збору,

Слід пам'ятати, що це не єдині можливості впливу на соціальні потреби, які змінюються відповідно до обставин. До них належать:

- установи, уповноважені надавати допомогу відповідно до Закону від 18.08.2011 р. про правила безпеки та порятунку в горах на облаштованих гірськолижних трасах [11];
- установи, уповноважені надавати допомогу на воді, згідно ст.12 Закону від 18.08.2011 про безпеку осіб, які перебувають на водних територіях [12];
- Установи пожежної безпеки, про які йдеться в ст.15, параграф 6 і 7 Закону від 24.08.1991 р. про правила пожежної безпеки [13];
- Представники польського Червоного Хреста.

Крім того, відповідно до вищезгаданого закону, важливу роль в наданні соціальної допомоги відіграють волонтери, які завдяки чітко визначеним положенням надають допомогу:

- Неурядовим організаціям та суб'єктам, про які йдеться в ст. 3 п. 3 з точки зору їх статутної діяльності, зокрема, з точки зору соціального аспекту суспільних відносин, крім ведення ними господарської діяльності.
- Органам державного управління, за винятком, звичайно, власного бізнесу.
- Організаційним структурам, підпорядкованих органам державної влади або, які перебувають під наглядом цих органів влади, без ведення власної підприємницької діяльності.
- Медичним установам, згідно положень про лікувальну діяльність відповідно до діяльності, яку вони виконують, яких далі називають «ті, що користуються».

Проте, ставлячи певні завдання перед волонтерами, слід мати на увазі, що повинні бути виконані інші умови їх «прийняття на роботу». Волонтер може одержати медичну допомогу, згідно положень про надання медичних послуг, фінансування яких відбувається за рахунок державних коштів. Волонтер має також право на одержання грошової компенсації, у випадку нещасних випадків під час надання послуг.

Крім того, бенефіціар зобов'язаний забезпечити страхуванням від нещасних випадків волонтера, який надає послуги терміном не більше 30 днів. Однак, якщо договір укладений між бенефіціаром і волонтером стосується надання послуг у іншій державі, на території якої триває збройний конфлікт, відбулося стихійне лихо або природна катастрофа, бенефіціар зобов'язаний застрахувати волонтерів від нещасних випадків і забезпечити медичним страхуванням на час перебування за кордоном, якщо ці видатки не пов'язані з іншими витратами.

2. Соціальна допомога в державному управлінні. Міністерство праці та соціальної політики Польщі займається вирішенням таких соціальних питань:

- створення концепцій та визначення тенденцій розвитку у сфері соціальної допомоги;
- проведення і фінансування досліджень та експертиз у галузі соціального забезпечення;
- аналізування ефективності надання соціальної допомоги;
- заохочування і застосовування нових форм і методів роботи;
- розробка і фінансування програм захисту;
- співпраця з неурядовими організаціями.

Важливим завданням міністра, який займається питанням соціальної політики є також розробка законодавчих документів про державну соціальну допомогу. Йдеться тут, в першу чергу, про видання відповідних Постанов для різної категорії людей, які потребують цієї допомоги. Слід зазначити, що в основному, воеводи, які співпрацюють з міністром соціального захисту населення, представляють органи державного управління з питань соціального захисту. Крім того, першочергові завдання, що стосуються органів державного управління, виконують органи місцевого самоврядування. Вони керуються в своїй роботі сукупністю організаційно-правових заходів, які визначаються укладенням окремих угод.

Питання соціальної політики вирішуються законодавчо також на рівні гміни і повіту (району). До них належать наступні:

- виплата постійної допомоги;

- оплата медичного страхування;
- надання спеціальних послуг, що стосуються догляду за людьми з психічними розладами;
- надання цільових пілг;
- створення центрів медико-соціальної реабілітації людей з психічними розладами;
- надання допомоги іноземцям, у тому числі, біженцям;
- ведення діяльності, що стосується усиновлення дітей на міжнародному рівні;
- виконання завдань, що впливають з державних програм соціального захисту населення [4].

Таким чином, завдання з надання соціальної допомоги та призначення пілг належить до компетенції органів державного управління і місцевого самоврядування, до центральних органів влади та органів місцевої влади. Цей поділ обов'язків базується на принципі субсидіарності. Він є основою для визначення суспільних завдань та їх розподілу між різними гілками влади і встановлення механізмів для виконання цих завдань.

Відповідно до принципу субсидіарності, саме найменші спільноти повинні реагувати на вирішення проблем на місцевому рівні, вони є власне, тою категорією людей, які можуть швидко реагувати у нещасних випадках і неадекватних ситуаціях. Водночас, передача цих повноважень місцевому самоврядуванню сприяла виконанню соціальних завдань органами державного управління, але вже за посередництвом місцевої адміністрації.

Відповідно до принципу субсидіарності, гміна, як найменша і найближча до людей спільнота, вирішує найбільшу кількість завдань, що стосуються соціального захисту. Завдання місцевої влади є за своєю суттю дуже різноманітні, до них належить: забезпечення людей життєво необхідними засобами (одягом, харчуванням, та організація похорону), надання пілг, виконання завдань, пов'язаних з соціальною політикою на місцевому рівні, підтримання соціально-технічної інфраструктури, організація і надання послуг по догляду, виплата коштів, призначених на соціальне забезпечення, захист дітей та сім'ї, планування та звітність.

Якщо виникають проблеми, які не можуть вирішити гміни (це не входить до їх компетенції), тоді ці питання вирішуються на рівні повітів, тобто на районному рівні. На цьому рівні можна одержати більш спеціалізовану допомогу, в порівнянні з гмінами.

Повіти організують системні заходи по догляду за дитиною, надають допомогу сім'ям і людям з обмеженими можливостями, організують

інтеграційні заходи, спрямовані, головним чином, до людей, які мають життєві труднощі, в тому числі до молоді, які виходять з різних соціальних закладів та до біженців. Завдання районної влади полягає також у підготовці кадрів з соціального захисту шляхом організації курсів з підвищення кваліфікації і надання методичних консультацій.

Проте, воєводи, як найважливіші посадові особи, які представляють Раду Міністрів в окремих воєводствах (областях), проводять обласний нагляд над створенням функціонуванням інституцій з надання соціальної допомоги. Як представники Ради Міністрів в області і як орган з нагляду над місцевими органами влади, воєводи, в основному, проводять контроль, координацію і регламентування.

Завдання регіональної політики не ставлять за мету задоволення потреб особистості шляхом одержання пільг, коштів чи одержання іншої допомоги. Завдання органів обласного управління полягають, в першу чергу, у промоції, створенні програм і підтримці, а також в утриманні регіональних закладів соціального забезпечення, навчання персоналу, створення і утримання шкіл для підготовки соціальних служб. Тим не менше, завдання органів воєводства включають наступне:

- видача та анулювання дозволів на функціонування окремих установ соціального забезпечення і ведення контролю над якістю послуг, які вони надають;
- здійснення або представлення органам місцевого самоврядування та недержавним суб'єктам завдань, що впливають з державних програм;
- надання оцінки допоміжним програмам (програма для доопрацювання), що стосуються досягнення стандартів в установах соціального захисту;
- координація інтеграційної діяльності людей, які мають статус біженця; ведення реєстру певних установ соціального забезпечення (стаття 22 Закону про соціальну допомогу).

3. Соціальна політика на місцевому рівні – в Підкарпатському воєводстві та в місті Ярославі. Представляючи та аналізуючи заходи, що стосуються соціальної політики, організовані установами, які підпорядковуються органам державного управління та місцевого самоврядування, слід зазначити, що воєвода Підкарпатського воєводства проводить, в основному діяльність, яка стосується надання вказівок і ведення координаційної діяльності, а також займається питаннями фінансування, тобто:

- розглядає питання з надання допомоги бездомним людям, які проживають в Підкарпатському воєводстві і потребують цієї допомоги протягом зимового періоду,
- займається питаннями міжвідомчої співпраці,
- координує діяльність за номером телефону (987),
- дає субсидії неурядовим організаціям, які надають допомогу бездомним.

До субсидованих заходів належать наступні:

- діяльність захисного характеру (мета: запобігання біологічній і соціальній деградації бездомних людей з використанням стандартних видів і форм соціальних виплат);
- діяльність профілактичного характеру (мета: не допустити процесу зростання кількості бездомних);
- діяльність активного характеру (мета: зменшення кількості бездомних людей і соціальних груп, що має на меті подолання цієї ситуації в майбутньому) [5]. Крім того, дотаційні установи та громадські організації заохочуються до застосування комплексних методів допомоги та протидії бездомності в трьох основних напрямках:
- невідкладна допомога під час кризи – інтервенційні послуги;
- соціальна інтеграція та ліквідація бездомності – індивідуальні програми з ліквідації бездомності, професійна активність на відкритому ринку праці;
- профілактика бездомності – проведення профілактичних заходів, які стосуються соціального захисту серед потенційних бездомних та сімей, яким загрожує бездомність [6].

Однак, для проведення цих заходів необхідні інвестиції в інфраструктуру для підтримки бездомних з Підкарпатського воєводства. На сьогодні тут налічується близько 22 нічлігів для бездомних. Серед них – 12 нічлігів для чоловіків (у тому числі 1 гуртожиток), 5 нічлігів для жінок, 2 нічліги для жінок з дітьми і 3 так звані, мішані. В цілому вони налічують 723 сталих місць – статутні, але у випадку несприятливих погодних умов ці нічліги можуть додатково прийняти ще 185 осіб, що в загальному становить 908 ліжко-місць для людей, які потребують житла (нічлігу). Доповненням до нічлігів є мережа установ, що займаються питаннями харчування у вигляді: закусочних, кухонь для убогих, їдалень, громадських центрів і соціально-терапевтичних центрів, пунктів видачі продуктів їжі, клубів підтримки. В загальному, у Підкарпатському воєводстві діють 92 пункти, які надають організовану соціальну допомогу.

Щоб проілюструвати фактичний стан надання соціальної допомоги слід зазначити, що показник кількості сімей, які отримують допомогу для дітей у Підкарпатському воєводстві становить близько 212 тисяч сімей, в той час як у Люблінському воєводстві – приблизно 204 000 сімей. Крім того, кількість сімей з дітьми-інвалідами, які одержують соціальну допомогу у Підкарпатському воєводстві – близько 15 000, в той час як у Люблінському воєводстві – близько 9500 сімей. Є також денні та цілодобові опікунсько-виховні центри. У Підкарпатському воєводстві функціонують 36 цілодобових пунктів, які налічують приблизно 993 місць і 855 учнів відповідно, кількість денних пунктів – 63, які налічують 2768 місць і 2487 учнів. Що стосується адаптованих дітей, то у Підкарпатському воєводстві ця цифра за останній період становила близько 1288 сімей і допомога була надана для 1810 дітей. Для порівняння, у Люблінському воєводстві ця цифра становила відповідно 1,685 сімей і 2,489 дітей. Говорячи про потреби місцевого населення і можливості, слід згадати про дітей, які проживають у будинках соціального забезпечення. У 2011 році у будинках соціального забезпечення у Підкарпатському воєводстві проживало 155 дітей, у той час як у Люблінському воєводстві – 215 дітей. В загальному, у цьому регіоні налічується близько 79 будинків та установ з надання соціальної допомоги, в той час як кількість осіб, які в них проживали, становила близько 5676 осіб [7].

На всій вищезгаданій території, установи, які надавали допомогу найбільш вразливим верствам місцевого населення, мали також повну інформацію про рівень розвитку служби охорони здоров'я. У 2012 р. у Підкарпатському воєводстві було 10 100 ліжко-місць у лікарнях загального профілю, а кількість аптек становила близько 600 пунктів. Першу медичну допомогу в амбулаторних умовах надавали близько 1068 медичних пунктів і 578 медичних установ. Ясла-садки є завжди допомогою для молодих батьків, у Підкарпатському воєводстві їх кількість становила –31, з 2208 ліжко-місцями для дітей [8].

З іншого боку, представляючи фактичний стан соціального захисту на місцевому рівні – на рівні гміни, слід зазначити, що згідно розпорядження старости м. Ярослава № 4/2011 від 04.11.2011 р., районний Центр Допомоги Сім'ї, крім того, що займався питаннями соціальної допомоги в Будинку Соціального Захисту і Будинку Дитини, повинен був виконувати функції організатора з питань усиновлення дітей [9].

Усиновлення дітей відбувається у тому випадку, коли батьки не можуть надати дитині відповідного виховання і догляду. Дитину може адаптувати сім'я: прийомна сім'я: (непрофесійна, професійна, у тому

числі професійна, яка виконує функції з надання першої допомоги сім'ї і професійна спеціалізована), сімейний будинок дитини або відповідна установа: освітньо-виховна установа, обласна опікунсько-терапевтична установа та осередок, який займається питаннями усиновлення дітей перед їх потраплянням в сім'ю.

Ярославський повіт уклав угоду з католицьким Центром підтримки сім'ї та усиновлення дітей, який знаходиться в Кросно, згідно якої вищезгаданий центр проводив набір кандидатів для усиновлення дітей і таким чином, виконував функцію прийомної сім'ї, вибирав сім'ї, які підтвердили свою здатність та вміння опікуватися дитиною для подальшого її усиновлення та видавав посвідчення, які підтверджували проходження курсу навчання.

У 2013 р. 92 сім'ї адаптували дітей, кількість дітей становила – 135 осіб. Крім того, шість сімей навчалися як непрофесійні прийомні сім'ї, 1 сім'я проходила навчання як професійна сім'я, а 8 прийомних сімей – як сім'ї з родинними зв'язками. У кінці 2013 року залишилося 80 прийомних сімей, в яких було 126 дітей, у тому числі: – 5 професійних сімей – 15 дітей, 26 непрофесійних сімей – 31 дітей, 49 сімей з родинними зв'язками – 69 дітей. Особливо важливим є те, що у 2013 році утворилося 8 нових сімей, які адаптували 12 дітей, у тому числі: з родинними зв'язками – 5 сімей, 6 дітей; непрофесійні – 2 сім'ї, 3 дітей; професійні – 1 сім'я, 3 дітей. Також, надзвичайно важливими є обставини, за яких скеровують дітей у прийомні сім'ї. В основному, дітей відправляють в прийомні сім'ї з таких причин: нездатність біологічних батьків виховувати та доглядати за дитиною – 7 дітей; смерть батьків – 2 дітей; неповноліття біологічних батьків – 2 дітей; хронічне захворювання рідного батька – 1 дитина. Суттєвою є також середньомісячна грошова допомога, призначена на кожну дитину у прийомній сім'ї, яка становить 550,00 злотих для дітей з родинними зв'язками, в непрофесійних сім'ях – 850,00 злотих, і в професійних сім'ях – 1.000,00 злотих. Крім того, нараховуються додаткові грошові надходження, в тому числі на літній відпочинок – для 9 сімей загальна сума становить 14,190.00 злотих – соціальна допомога для 24 дітей [10].

На території Ярославського повіту було поселено 23 дітей, які прибули з інших районів та округів, і саме вони фінансують їх перебування в прийомних сім'ях.

У 2013 р. ці повіти виділили кошти на утримання своїх вихованців у прийомних сім'ях в розмірі 359,315.00 злотих. Крім того, 26 дітей з Ярославського повіту були відправлені до інших повітів, їх перебування

у прийомних сім'ях фінансується з бюджету нашого повіту. У 2013 р. Ярославський повіт виділив вищезгаданим повітам кошти на утримання дітей, що проживають в прийомних сім'ях на іншій території у розмірі 286,000.00 злотих.

Важливою була також допомога для вихованців з прийомних сімей, які продовжують навчання. Для 25 випускників шкіл було виділено кошти у розмірі 494,10 злотих на місяць і 7 вихованцям було виділено по 500,00 злотих. Ця допомога була надана згідно Закону про підтримку сім'ї та про прийомну сім'ю. Загальна сума видатків становила 173,685.00 злотих. Крім того, було виплачено одноразову допомогу 4 вихованцям, які закінчили школу і вибули з прийомних сімей. Загальна сума допомоги становила 14,841.00 злотих. Слід відзначити, що дві особи, знайшовши працю, стали цілком незалежними.

Районний центр підтримки сім'ї в Ярославі також підтримує діяльність дитячого будинку в Ярославі. У кінці 2013 р. тут була 31 особа, з яких 17 народилися в Ярославі. Витрати на утримання дитини у 2013 р. становили 4123,00 злотих на місяць, тоді як у 2014 р. передбачено зменшення витрат майже на 200,00 злотих. 14 дітей, які прибули до нас з інших районів (повітів) отримали субсидії у розмірі 742,069.00 злотих, у той час як наш район надав грошову допомогу 6 дітям, які проживають в інших місцевостях, ця сума становить 266,942.00 злотих. Протягом двох років гміни дають дотації дітям, які перебувають в дитячому будинку, за минулий ця сума становила приблизно 17.000,00 злотих. Сьогодні успішно проходить будівництво нового дитячого будинку, який фінансує «Наш фонд» у Варшаві.

РЦПС в Ярославі має в своєму розпорядженні чотири будинки для престарілих, в яких в кінці 2013 р. проживало 402 особи на 407 ліжко-місць. **БСД в Ярославі** – для психічно хворих людей. Бюджет Будинку Допомоги був використаний в сумі близько 3087 злотих, витрати на утримання однієї особи у попередньому році становили 2.650,00 злотих. **БСД в Мощанах** – притулок для розумово-відсталіх людей. Бюджет будинку був використаний в розмірі 4417000. злотих, видатки на проживання становили у 2013 р. 2713,00 злотих. **БСД в Сосніці** – для психічно хворих людей. Бюджет Будинку Соціальної Допомоги був використаний у 2013 р. у розмірі 3521 тис. злотих. Кошти для функціонування цього будинку становили 3075.00 злотих. **БСД у Висоцьку** – притулок для престарілих і хворих людей. Бюджет будинку був використаний у розмірі 2553 тисяч. злотих., в той час кошти, необхідні для його функціонування становили 2,902.00 злотих.

Важливу роль в питанні соціального захисту, спрямованого до місцевих людей, які потребують допомоги, відіграють системні проекти ЄС, які спільно фінансуються Європейським соціальним фондом (ESF) і державним бюджетом. Ці проекти реалізуються згідно «Програми соціальної активізації в Ярославському повіті». «У 2013 р. в цих проектах взяли участь 25 осіб з обмеженими можливостями та вихованці з прийомних сімей. Були використані такі форми підтримки:

- Надання консультацій(професійних, групових та індивідуальних) – 25 осіб.
- Комп'ютерні курси – 20 осіб.
- Курс продавця з використанням касових апаратів – 9 осіб.
- Курс складських приміщень (працівник гуртовні та магазину):
- з обслуговуванням моторизованих візків з двигуном – 8 осіб;
- з дозволом на обмін газових балонів – 4 людини;
- Курс архіваріуса / помічник архіваріуса – 4 людини;
- Рациональна терапія поведінки – 25 осіб.

Крім того, планується, що 4 учасники проекту з 2013 р. будуть направлені на 6 місячні професійні практичні стажування, які оплачуватиме ЄСФ на загальну суму 38,400 злотих брутто. Стажування здійснюються з квітня 2014 року і фінансуються з бюджету проекту. Крім того, 2 особи, які вибули з прийомних сімей, одержали додаткові кошти для ведення власної підприємницької діяльності у розмірі 2.500,00 злотих на особу.

Висновки. Сьогодні в питаннях соціального захисту, як і у всіх органах управління стають більш вираженими тенденції до участі недержавних організацій у реалізації суспільних завдань. Формою такого наближення органів управління до громадянина є приватизація державних функцій, що означає відхід від виконання завдань органами державної адміністрації.

У багатьох країнах чітко виражена «тенденція» переміщення активної діяльності адміністрації від органів державної влади до приватних осіб, від авторитарних форм діяльності до приватної і від прямих до непрямих способів виконання завдань державною адміністрацією. Соціальна допомога є, однак, цією сферою, де гальмом надмірної приватизації повинен бути захист прав людей, у тому числі найбідніших верств суспільства, забезпечення конституційних норм, насамперед, рівності і соціальної справедливості.

Список використаних джерел:

1. Конституція РП від 1992 р. // Законодавчий Вісник. – 1997. №78. – поз. 483; Законодавчий Вісник. – 2001. – №28. – поз. 319; Законодавчий Вісник. – 2006. – №200. – поз. 1471; від Законодавчий Вісник. – 2009. – №114. – поз. 946.

2. Закон про громадський порядок і волонтерську діяльність від 24.04.2003 р.
3. Квапішевська М. Соціальна політика, соціальна праця і волонтерська діяльність / М. Квапішевська, J. Квапішевський // Піла. – 2012. – С. 98-100; Закон № 2004., № 64, поз. 593.
4. Завдання органів місцевого самоврядування щодо питання соціального захисту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://samorzad.infor.pl/sektor/zadania/opieka_spoleczna/artykuly/388746,zadania_samorzadu_terytorialnego_w_pomocy_spolecznej.html – від 05.05.2014.
5. Інфраструктура охорони здоров'я і соціального захисту // Regionalny program Operacyjny Województwa Podkarpackiego za 2007–2013. – Жешів, 2007. – С. 100-101.
6. Podkarpacki Urząd Wojewódzki – Соціальний захист – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rzeszow.uw.gov.pl/obsługa-klienta/polityka-spoleczna/pomoc-spoleczna.html> від 06.05.2014.
7. Соціальна допомога та опіка над дитиною у 2012 році, Головний Статистичний Відділ – Відділ Соціальних Досліджень та Умов Життя. – Варшава, 2013. – С. 91.
8. Ясла-садки і дитячі клуби у 2012 р. – Інформаційне повідомлення GUS. Відділ соціальних досліджень та умов життя. – Варшава, 2012. – С. 6.
9. Соціальна допомога в Ярославському повіті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archiwum.starostwo.jaroslaw.pl/index.php?link=kadencja_1&show=pomoc_spoleczna#start від 10.05.2014.
10. Законодавство PCPR в Ярославі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pcpr-jaroslaw.pl/index.php?link=akty_prawne від 10.05.2014.
11. Законодавчий вісник. – №208. – поз. 1241.
12. Законодавчий вісник. – №208. – поз. 1240.
13. Законодавчий вісник. – 2009. – №178. – поз. 1380; Законодавчий вісник. –2010. – № 57. – поз. 353.

Вежбенец В., Томас И. Современные проблемы системы социальной защиты населения в контексте европейской интеграции.

Рассмотрен опыт Польши по региональной социальной политике. Предложены организационно-экономические подходы к организации социальной помощи.

Ключевые слова: социальная защита, социальная помощь, социальная политика.

Wierzbieniec W., Thomas I. Current problems of the social protection system in the context of European integration.

The experience of Poland on regional social policy is considered. The organizational and economic approaches to the organization of social assistance are proposed.

Keywords: social security, social assistance, social policy.